

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1998-1999

---

9 MARS 1999

Proposition de loi modifiant la loi du 18 juillet 1991 organique du contrôle des services de police et de renseignements

---

AMENDEMENTS

N° 1 DE M. BOUTMANS

Art. 3

Au texte actuel de l'article 3 de la proposition, ajouter un alinéa premier, rédigé comme suit :

« L'alinéa 2 proposé de l'article 2 de la même loi devient l'alinéa 3 et un alinéa 2, rédigé comme suit, est ajouté au même article :

« Il porte par contre bien sur la manière dont les fonctionnaires de police exécutent les actes qu'ils doivent effectuer à la requête des autorités judiciaires ou en exécution de leurs missions judiciaires. L'ouverture d'une enquête disciplinaire, d'une enquête judiciaire ou d'une information au sujet de certains actes de police n'empêche pas le retrait de l'affaire au Comité permanent ni l'incompétence de ce comité. »

Justification

Le texte actuel de la loi donne l'impression que le Comité P est incompétent dès lors que les policiers remplissent une mission de

---

Voir:

Document du Sénat:

1-1268 - 1998/1999:

N° 1: Proposition de loi de Mme Milquet et consorts.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1998-1999

---

9 MAART 1999

Wetsvoorstel houdende wijziging van de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten

---

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN DE HEER BOUTMANS

Art. 3

Aan de huidige tekst van artikel 3 van het voorstel een eerste lid toevoegen, dat als volgt luidt :

« Het voorgestelde tweede lid van artikel 2 van dezelfde wet wordt het derde lid, en aan het artikel wordt een tweede lid toegevoegd, luidende :

« Het heeft nochtans wel betrekking op de wijze waarop politieambtenaren de handelingen uitvoeren, die hen door de gerechtelijke overheid of in de uitvoering van hun gerechtelijke opdrachten zijn toevertrouwd. De instelling van een tuchtonderzoek, een gerechtelijk onderzoek of een opsporingsonderzoek met betrekking tot bepaalde politiehandelingen, heeft niet tot gevolg de zaak te onttrekken aan het Vast Comité, of dit comité onbevoegd te maken. »

Verantwoording

De huidige tekst van de wet geeft de indruk dat het Comité P onbevoegd is, van zodra politiemensen een opdracht van gerech-

---

Zie:

Gedr. St. van de Senaat:

1-1268 - 1998/1999:

Nr. 1: Wetsvoorstel van mevrouw Milquet c.s.

police judiciaire ou dès lors qu'une instruction (préparatoire) est en cours. Il n'y a aucune raison qu'il en soit ainsi. L'enquête sur le fonctionnement d'un service de police ou sur la manière d'exercer la fonction d'officier ou de fonctionnaire de police n'est pas la même que celle visant à établir que des infractions ont éventuellement été commises.

N° 2 DE M. BOUTMANS

Art. 3

Supprimer la deuxième phrase de l'alinéa 2 proposé.

Justification

Le texte proposé est pour ainsi dire inintelligible et entraînera de nombreuses difficultés d'interprétation. Par ailleurs, il semble en tout cas limiter outre mesure la compétence du Comité P et du Comité R. Les mots « ne ... que » sont par définition restrictifs. Les développements précisent que cette disposition vise à établir plus clairement la distinction entre contrôle interne et contrôle externe. Pourtant, cet objectif n'est absolument pas atteint.

N° 3 DE M. BOUTMANS

Art. 8

À l'article 8 de la même loi, apporter les modifications suivantes :

1° Entre les mots « d'initiative » et les mots « soit à la demande », insérer les mots « soit sur plainte ou sur dénonciation d'un ou plusieurs citoyens, »

2° Après les mots « du ministre compétent », ajouter les mots «, d'un conseil communal ou du conseil de police ou du collège des bourgmestre et échevins ou du collège de police ».

Justification

1. Il est souhaitable de faire état expressément du rôle que joue le Comité P en matière de plaintes et de médiation; d'autant qu'il ne sera plus possible, dans la plupart des cas, de déposer une plainte auprès d'un service de police contre les écarts de conduite d'un autre service de police. En effet, agir « d'initiative » n'est pas la même chose que donner suite à une plainte ou à une dénonciation.

2. Le conseil élu, qui dirige et contrôle la police locale, et son collège exécutif doivent également pouvoir demander une enquête.

N° 4 DE M. BOUTMANS

Art. 9

Dans la modification proposée sous 2°, supprimer la première phrase.

telijke politie vervullen, of van zodra er een gerechtelijk (voor)onderzoek loopt. Daar is geen enkele reden toe. Het onderzoek naar de functionering van een politiedienst of de wijze van ambtsuitoefening van een politieofficier of -ambtenaar is niet hetzelfde als een onderzoek naar eventueel gepleegde misdrijven.

Nr. 2 VAN DE HEER BOUTMANS

Art. 3

De tweede volzin van het voorgestelde tweede lid doen vervallen.

Verantwoording

De voorgestelde tekst is zo goed als onbegrijpelijk en zal tot veel interpretatiemoeilijkheden aanleiding geven. Bovendien lijkt hij de bevoegdheid van het Comité P en het Comité I alleszins in veel te sterke mate in te perken. Het woordje « enkel » is per definitie restrictief. De toelichting stelt dat het de bedoeling is het onderscheid tussen interne en externe controle te verduidelijken. Van die bedoeling komt evenwel niets terecht.

Nr. 3 VAN DE HEER BOUTMANS

Art. 8

Artikel 8 van dezelfde wet wijzingen als volgt :

1° Tussen de woorden « uit eigen beweging » en de woorden « ofwel op verzoek » toevoegen « ofwel op klacht of aangifte van een of meer burgers, »

2° Na de woorden « de bevoegde minister » toevoegen de woorden «, een gemeente- of politieraad dan wel college van burgemeester en schepenen, dan wel politiecollege ».

Verantwoording

1. Het is wenselijk de klacht- en « ombuds » functie van het Comité P uitdrukkelijk te vermelden, met name nu het in de meeste gevallen niet meer mogelijk zal zijn bij de ene politiedienst een klacht in te dienen tegen wangedrag van de andere. Immers « uit eigen beweging » optreden is niet hetzelfde als gevolg geven aan een klacht of aangifte.

2. De verkozen raad, die de lokale politie stuurt en controleert, en hun uitvoerend college moeten eveneens onderzoeken kunnen vragen.

Nr. 4 VAN DE HEER BOUTMANS

Art. 9

In de voorgestelde wijziging sub 2°, de eerste zin doen vervallen.

Justification

Il peut être utile de permettre au Comité P d'émettre un avis d'office sur les modifications de loi projetées ou sur la modification de règles politiques. En privant le Comité de ce droit d'initiative, la proposition restreint fortement sa fonction de « clignotant ».

N° 5 DE M. BOUTMANS

Art. 10

Remplacer l'alinéa premier de l'article 10 de la même loi par le texte suivant :

« Chaque fois que le Comité est saisi d'une plainte ou d'une dénonciation, un accusé de réception est envoyé à son auteur dans un délai d'un mois. La plainte ou la dénonciation est examinée dans les six mois et la suite qui y est réservée est communiquée à son auteur. Si l'enquête ne peut être achevée avant l'expiration de ce délai, les intéressés en sont informés avec indication du motif. Sous réserve des dispositions de l'article 22, le Comité permanent P peut décider de ne pas donner suite à une plainte ou à une dénonciation manifestement non fondée. Cette décision est notifiée à l'auteur de la plainte ou de la dénonciation. Celui-ci peut demander au Comité de revenir sur cette décision, en précisant les motifs pour lesquels il considère que la plainte n'est pas manifestement non fondée. »

Justification

Le but poursuivi est de renforcer la position des personnes qui déposent une plainte ou font une dénonciation.

N° 6 DE M. BOUTMANS

Art. 13

Remplacer cet article par la disposition suivante :

« Les rapports rendus publics comprennent les observations des ministres compétents et des autorités compétentes si ces observations ont été déposées dans le même délai. »

Justification

Il existe manifestement une confusion entre, d'une part, l'avis du ministre ou des autorités sur la question de savoir si le rapport doit être rendu public et, d'autre part, les éventuelles observations que peuvent faire ces ministres ou ces autorités. Il faut toutefois fixer en l'espèce un délai, car dans le cas contraire, la publication du rapport pourrait être reportée *sine die*. Il paraît souhaitable de prévoir le même délai pour cet avis sur la publication et pour l'envoi d'observations.

Verantwoording

Het kan wel degelijk nuttig zijn het Comité P toe te staan ambts-halve een advies uit te brengen over voorgenomen wetswijzigingen of wijziging van beleidsregels. Door dit initiatiefrecht aan het Comité te ontnemen, beknót het voorstel ten zeerste zijn knipperlichtfunctie.

Nr. 5 VAN DE HEER BOUTMANS

Art. 10

Het eerste lid van artikel 10 van dezelfde wet, vervangen als volgt :

« Van elke klacht of aangifte die het Comité ontvangt, wordt aan de indiener binnen de maand een ontvangstbewijs bezorgd. Ze wordt binnen zes maanden onderzocht, en het verdere gevolg ervan wordt aan de klager of aangever meegedeeld. Indien het onderzoek na afloop van deze termijn niet kan worden afgewerkt, wordt dit aan de betrokkenen gemeld met opgave van de reden. Onder voorbehoud van het bepaalde in artikel 22, kan het Vast Comité P besluiten geen gevolg te geven aan een klacht of een aangifte die kennelijk niet gegrond is. Van deze beslissing wordt aan de klager of aangever kennis gegeven. Deze kan het Comité verzoeken op die beslissing terug te komen, onder vermelding van de redenen waarom hij meent dat de klacht niet kennelijk ongegrond is. »

Verantwoording

Het is de bedoeling de positie van de klagers en aangevers te versterken.

Nr. 6 VAN DE HEER BOUTMANS

Art. 13

Dit artikel vervangen als volgt :

« De openbaar gemaakte verslagen bevatten de opmerkingen van de bevoegde ministers en de bevoegde overheden, indien deze binnen dezelfde termijn zijn ingediend. »

Verantwoording

Er is kennelijk verwarring tussen het advies van de minister of overheid over de vraag of het verslag openbaar wordt gemaakt en de eventuele opmerkingen die deze ministers of overheden kunnen maken. Daar moet dan wel een termijn voor gesteld worden want anders zou de bekendmaking van het verslag onbeperkt kunnen worden opgeschort. Het lijkt wenselijk voor dat advies over de openbaarmaking en voor het insturen van opmerkingen dezelfde termijn te stellen.

N° 7 DE M. BOUTMANS

Art. 13bis(nouveau)

Insérer un article 13bis (nouveau), libellé comme suit :

« À l'article 14 de la même loi, le deuxième alinéa est remplacé par la disposition suivante :

« Le procureur du Roi, l'auditeur du travail ou le procureur général, selon le cas, fournit sans délai au président du Comité P un rapport informatif concernant toute procédure pénale ou disciplinaire à charge d'un fonctionnaire de police pour les crimes ou délits commis dans l'exercice de ses fonctions. Ils peuvent communiquer au président, d'office ou à la demande de celui-ci, une copie des actes ou documents relatifs à ces procédures. »

N° 8 DE M. BOUTMANS

Art. 24bis (nouveau)

Insérer un article 24bis (nouveau), rédigé comme suit :

« Dans la même loi est inséré un article 33bis (nouveau), libellé comme suit :

« Le Comité R enquête également sur la classification au sens de la loi du...relative à la classification et aux habilitations de sécurité.

Les personnes habilitées à classifier des informations, des documents ou des données, du matériel, des matériaux ou des substances envoient d'office copie de chaque arrêté de classification au Comité R.

Les dispositions de l'article 33 sont applicables mutatis mutandis. Le Comité permanent R et le Service d'enquêtes peuvent exiger la production de tous les documents et renseignements qui s'y rapportent, où qu'ils se trouvent. »

Justification

La loi récemment adoptée relative à la classification et aux habilitations de sécurité institue certes une procédure de recours contre le refus d'une habilitation de sécurité, mais ne comporte aucune forme de contrôle du secret mis sur des documents ou des informations. Tel ne saurait avoir été l'objectif poursuivi, et c'est la raison pour laquelle nous proposons une rectification.

Nr. 7 VAN DE HEER BOUTMANS

Art. 13bis (nieuw)

In artikel 13bis (nieuw) invoegen, luidende :

« In artikel 14 van dezelfde wet wordt het tweede lid vervangen als volgt :

« De procureur des Konings, de arbeidsauditeur of de procureur-generaal, naar gelang van het geval, bezorgt van iedere strafrechtelijke of tuchtrechtelijke procedure ten laste van een politieambtenaar voor misdaden of wanbedrijven begaan tijdens de uitoefening van hun ambt, onverwijld een informatief verslag aan de voorzitter van het Comité P. Zij kunnen aan de voorzitter, ambtshalve of op diens verzoek, een kopie meedelen van stukken of documenten met betrekking tot die procedures. »

Nr. 8 VAN DE HEER BOUTMANS

Art. 24bis (nieuw)

Een artikel 24bis (nieuw) invoegen, luidende :

« In dezelfde wet wordt een artikel 33bis (nieuw) ingevoegd, luidende :

« Het Comité I stelt eveneens onderzoeken in met betrekking tot de classificatie, zoals bedoeld in de wet van ... betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen.

De personen die gemachtigd zijn tot het classificeren van informatie, documenten of gegevens, materieel, materialen of stoffen, sturen van ieder classificatiebesluit ambtshalve een afschrift aan het Comité I.

De bepalingen van artikel 33 zijn van overeenkomstige toepassing. Het Vast Comité I en de Dienst enquêtes kunnen zich alle documenten en informatie die daarop betrekking hebben doen voorleggen, ongeacht waar die zich bevinden. »

Verantwoording

De recent aangenomen wet betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen stelt wel een beroepsprocedure in tegen de weigering van een veiligheidsmachtiging maar bevat geen enkele vorm van controle op de geheimverklaring van documenten of informatie. Dit kan niet de bedoeling zijn geweest en daarom stellen we voor het hier recht te zetten.

Eddy BOUTMANS.

N° 9 DE M. DARAS

Art. 19

Remplacer l'alinéa 1er proposé par la disposition suivante :

« *Le Comité permanent de contrôle des services de renseignement et de sécurité, ci-après dénommé « le Comité permanent R », se compose de cinq membres effectifs dont un président et un vice-président. Tous les membres effectifs exercent leurs fonctions à temps plein. Un membre suppléant est nommé pour chacun d'eux. Tous les membres effectifs et suppléants sont nommés par le Sénat, qui peut les révoquer s'ils exercent une des fonctions ou activités ou un des emplois ou mandats visés à l'alinéa 4, ou pour motifs graves.* »

Justification

Il faut maintenir la collégialité et la représentation de différentes sensibilités politiques au sein du Comité R pour éviter que le contrôle ne soit confié qu'à une seule personne, ce qui serait dangereux si le président subit trop l'influence politique, ou celle des services de renseignement.

N° 10 DE M. DARAS

Art. 28

Supprimer cet article.

Justification

Il faut laisser inchangé l'article 39 de la loi organique du 18 juillet 1991 pour maintenir la collégialité au sein du Comité R.

N° 11 DE M. DARAS

Art. 31

Supprimer cet article.

Justification

Il faut laisser inchangé l'article 48, § 4, de la loi organique du 18 juillet 1991 afin de garder cette compétence du vice-président en cas d'absence du président dans le cadre du maintien de la collégialité au sein du Comité R.

N° 12 DE M. DARAS

Art. 32

Remplacer le point 2° par la disposition suivante :

« *2° L'alinéa 2 est supprimé.* »

Nr. 9 VAN DE HEER DARAS

Art. 19

Hetsub 1° voorgestelde eerste lid van artikel 28 van dezelfde wet vervangen als volgt :

« *Het Vast Comité van Toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, hierna het Vast Comité I genoemd, is samengesteld uit vijf werkende leden, van wie een voorzitter en een ondervoorzitter. Alle werkende leden oefenen hun functie voltijds uit. Voor elk van hen wordt een plaatsvervanger benoemd. Alle werkende leden en hun plaatsvervangers worden benoemd door de Senaat, die hen ook kan afzetten indien zij functies of activiteiten uitoefenen of betrekkingen of mandaten bekleden welke zijn bedoeld in het vierde lid, of wegens ernstige redenen.* »

Verantwoording

Men moet erop toezien dat de collegiale besluitvorming blijft bestaan en dat de uiteenlopende politieke strekkingen in het Comité I vertegenwoordigd blijven om te voorkomen dat het toezicht in de handen van één enkele persoon terecht komt. Dat kan gevaarlijk worden wanneer de voorzitter teveel onder druk van de politici of van de inlichtingendiensten staat.

Nr. 10 VAN DE HEER DARAS

Art. 28

Dit artikel doen vervallen.

Verantwoording

Om de collegiale besluitvorming in het Comité I te laten voortbestaan mag men niet raken aan artikel 39 van de organieke wet van 18 juli 1991.

Nr. 11 VAN DE HEER DARAS

Art. 31

Dit artikel doen vervallen.

Verantwoording

Om de collegiale besluitvorming in het Comité I te bewaren mag men niet raken aan artikel 48, § 4, van de organieke wet van 18 juli 1991 zodat de ondervoorzitter bevoegd blijft bij afwezigheid van de voorzitter.

Nr. 12 VAN DE HEER DARAS

Art. 32

Het 2° van dit artikel vervangen als volgt :

« *2° Het tweede lid wordt opgeheven.* »

Justification

Pour renforcer le rôle du greffier, il ne suffit pas de supprimer l'autorité du Comité sur le greffier, il faut aussi lui confier la direction du personnel. Ce rôle peut lui être attribué par l'article 62 de la loi organique du 18 juillet 1991 (voir plus loin notre amendement n° 14 à l'article 36 de la proposition de loi).

N° 13 DE M. DARAS

Art. 34

Supprimer les points 1° à 3°, 6° et 7° de cet article.

Justification

Il faut maintenir la collégialité et la représentation de différentes sensibilités politiques au sein du Comité R dans la logique des amendements précédents.

N° 14 DE M. DARAS

Art. 36

Remplacer l'article 62 proposé par la disposition suivante :

«Art. 62. — Sous la surveillance du Comité permanent concerné, le greffier de chaque Comité assure le secrétariat des réunions du Comité, en dresse les procès-verbaux et veille à l'expédition des pièces, à la conservation et à la protection du secret de la documentation et des archives.

Sous la surveillance du Comité permanent concerné, le greffier dirige le personnel administratif et y répartit les tâches, assure la gestion de l'infrastructure et du matériel du Comité, prépare son budget et en est le comptable, selon les directives données par le Comité. »

Justification

Le rôle du greffier doit être précisé et renforcé. Cet objectif ne serait pas atteint en se contentant de supprimer l'autorité du Comité sur le greffier (article 32), sans lui confier la direction du personnel. Il faut toutefois laisser au Comité le soin de définir les orientations logistiques générales.

N° 15 DE M. DARAS

Art. 37

Compléter l'article 64 proposé par un troisième alinéa, libellé comme suit :

« Sans préjudice du chapitre II du titre 1er du livre II du Code pénal, les membres du Comité permanent R,

Verantwoording

Om de griffier een grotere rol te laten spelen volstaat het niet het gezag van het Comité over de griffier te schrappen. Men moet hem ook belasten met de leiding van het personeel. Deze taak kan hem worden opgedragen via artikel 62 van de organieke wet van 18 juli 1991 (*cf. infra*: amendement nr. 14 op artikel 36 van het wetsvoorstel).

Nr. 13 VAN DE HEER DARAS

Art. 34

In dit artikel het 1°, het 2°, het 3°, het 6° en het 7° doen vervallen.

Verantwoording

In samenhang met de vorige amendementen moet men de collegiale besluitvorming behouden en ervoor zorgen dat de uiteenlopende politieke strekkingen in het Comité I vertegenwoordigd blijven.

Nr. 14 VAN DE HEER DARAS

Art. 36

Het voorgestelde artikel 62 vervangen als volgt :

«Art. 62. — Onder toezicht van het betrokken Vast Comité staat de griffier van elk Comité in voor het secretariaat van de vergaderingen van het Comité, stelt de notulen ervan op en zorgt voor de verzending van de stukken, de bewaring en de bescherming van het geheim van de documentatie en van het archief.

Onder toezicht van het betrokken Vast Comité heeft de griffier de leiding over het administratief personeel en verdeelt de taken; hij is belast met het beheer van de infrastructuur en van het materieel van het Comité, hij stelt de begroting van het Comité op en houdt de boeken van het Comité bij, volgens de richtlijnen die door het Comité zijn gegeven. »

Verantwoording

De taak van de griffier dient beter afgebakend te worden en hij moet een belangrijke rol spelen. Daartoe is het niet voldoende het gezag van het Comité over de griffier te schrappen (artikel 32). Men behoort hem ook de leiding over het personeel op te dragen. Het Comité moet echter de taak krijgen de algemene beleidskeuzen inzake logistiek te bepalen.

Nr. 15 VAN DE HEER DARAS

Art. 37

Het voorgestelde artikel 64 aanvullen met een derde lid, luidende :

« Onverminderd hoofdstuk II van titel I van boek II van het Strafwetboek zijn de leden van het Vast Comi-

son greffier, les membres de son Service d'enquêtes et de son personnel sont soumis aux lois pénales militaires en ce qui concerne la trahison et l'espionnage.»

Justification

Le Comité permanent R a lui-même préconisé la modification de l'article 64 la loi organique du 18 juillet 1991 dans le sens proposé ici. Dans son étude sur «les devoirs de secret auxquels sont tenus les membres des services de renseignements» (complément au rapport d'activités de 1998), le Comité R a en effet estimé que «d'une manière générale, la responsabilité pénale de ses membres, de son greffier, des membres de son Service d'enquêtes et de son personnel n'a pas été fixée à la hauteur de l'importance de ses missions, ni à celle des préjudices que ces personnes pourraient causer aux services de renseignement et aux Forces armées par une divulgation indue de certains secrets de ces services».

N° 16 DE M. DARAS

(Amendement subsidiaire à l'amendement n° 10)

Art. 28

Remplacer cet article par la disposition suivante :

«Art. 28. — L'aliné 1er de l'article 39 de la même loi est remplacé par la disposition suivante :

«Le Comité permanent R exerce son autorité sur le Service d'enquêtes et sur l'auditorat des services de renseignement, leur confie des enquêtes ou des études et reçoit leurs rapports sur les missions qui leur sont confiées.»

Justification

Si on réduit le Comité R à un président permanent et deux membres non permanents (selon la proposition contenue dans l'article 19), ce Comité ne sera plus en mesure d'instruire les plaintes et les recours, ni de suivre les enquêtes menées, ni de produire les rapports de synthèse à destination du Parlement, ni de tenir à jour la documentation juridique et autre indispensable à l'exécution de ses missions. Il faut prévoir que ce travail soit confié à des juristes expérimentés et lauréats d'un concours (pour éviter la politisation de cette fonction). La proposition s'inspire de la loi du 22 mars 1995 (*Moniteur belge* du 7 avril 1995) instaurant des médiateurs fédéraux. Ceux-ci, au nombre de deux, sont en effet assistés dans leurs missions par une équipe d'auditeurs et d'attachés. La description de certaines missions est inspirée par celle des auditeurs du Conseil d'État (voir lois coordonnées sur le Conseil d'État).

N° 17 DE M. DARAS

Art. 31bis (nouveau)

Insérer un article 31bis (nouveau) libellé comme suit :

«Art. 31bis. — Dans le chapitre III de la même loi, il est inséré, après l'article 51, une section 3 intitulée «L'auditorat des services de renseignement» et composée des articles suivants :

«Art. 51bis. — Il est créé auprès du Comité permanent R un auditorat des services de renseignement-

té I, de griffier, de leden van de Dienst enquêtes en het personeel onderworpen aan de militaire strafwetten wat betreft hoogverraad en spionage.»

Verantwoording

Het Vast Comité I heeft zelf voorgesteld artikel 64 van de organieke wet van 18 juli 1991 te wijzigen zoals hier wordt voorgesteld. In zijn studie over de geheimhoudingsplicht waartoe de leden van de inlichtingendiensten zijn gehouden (aanvulling bij het activiteitenverslag over 1998), was het Comité I immers van oordeel dat de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van zijn leden, van zijn griffier, van de leden van zijn Dienst enquêtes en van zijn personeel eigenlijk niet is afgestemd op de omvang van de opdrachten van het Comité, noch op de schade die deze personen kunnen berokkenen aan de inlichtingendiensten en aan de strijdmacht door een onterechte onthulling van bepaalde geheimen van die diensten.

Nr. 16 VAN DE HEER DARAS

(Subsidiair amendement op amendement nr. 10)

Art. 28

Dit artikel vervangen als volgt :

«Art. 28. — Het eerste lid van artikel 39 van dezelfde wet wordt vervangen als volgt :

«Het Vast Comité I oefent het gezag uit over de Dienst enquêtes en over het auditoraat van de inlichtingendiensten, vertrouwt hen onderzoeken of studies toe en ontvangt hun verslagen over alle opdrachten die hen zijn toevertrouwd.»

Verantwoording

Indien men het Comité I herleidt tot een vaste voorzitter en twee niet-vaste leden (zoals voorgesteld in artikel 19) kan dat comité de klachten en de beroepen niet meer onderzoeken, de uitgevoerde enquêtes niet meer opvolgen, geen syntheseverslagen voor het Parlement meer opstellen, noch de juridische en andere documentatie bijwerken die nodig is voor de uitvoering van zijn taken. Dat werk moet worden uitgevoerd door ervaren juristen die geslaagd zijn voor een examen (om politisering van het ambt te voorkomen). Het voorstel is ingegeven door de wet van 22 maart 1995 (*Belgisch Staatsblad* van 7 april 1995) tot instelling van de federale ombudsmannen. De twee ombudsmannen worden immers bij hun taak bijgestaan door een groep auditeurs en attachés. De omschrijving van sommige taken is ingegeven door die van de auditeurs bij de Raad van State (*cf.* gecoördineerde wetten op de Raad van State).

Nr. 17 VAN DE HEER DARAS

Art. 31bis (nieuw)

Een artikel 31bis (nieuw) invoegen, luidende :

«Art. 31bis. — In hoofdstuk III van dezelfde wet wordt na artikel 51 een afdeling 3 ingevoegd, onder het opschrift «Het auditoraat van de inlichtingendiensten», dat uit de volgende artikelen bestaat :

«Art. 51bis. — Bij het Vast Comité I wordt een auditoraat van de inlichtingendiensten opgericht,

ment, dénommé ci-après « l'auditorat R ». Cet auditorat comprend au moins un auditeur en chef et deux auditeurs, l'un du rôle français, l'autre du rôle néerlandais. L'auditeur en chef doit connaître les langues française et néerlandaise.

Sur décision du Comité permanent R, les membres de l'auditorat R participent à l'instruction des plaintes et des dénonciations des particuliers qui ont été concernés par l'intervention d'un service de renseignement et de sécurité. Ils peuvent être chargés de conduire les enquêtes confiées par le Comité permanent R au Service d'enquêtes des services de renseignement. Ils procèdent à la synthèse des rapports du Service d'enquêtes qu'ils transmettent au Comité permanent R accompagnés de leur conclusions et de leurs propositions éventuelles de recommandations.

Les membres de l'auditorat R participent également à l'instruction des recours introduits auprès du Comité permanent R en application de la loi du ... portant création d'un organe de recours en matière d'habilitations de sécurité. Sur décision du Comité permanent R, ils procèdent aux devoirs prescrits par cette loi et transmettent leurs rapports au Comité permanent R ainsi que leurs propositions de décisions sur les recours.

Les membres de l'auditorat R sont chargés de tenir à jour, de conserver et de mettre à disposition, sous la forme de fichiers automatisés, la documentation relative aux missions et à la jurisprudence du Comité permanent R. Ils tiennent à jour l'état de la législation et tiennent celui-ci à la disposition du Comité permanent R.

Les membres de l'auditorat R sont également chargés de préparer les rapports que le Comité permanent R doit présenter à la Chambre des représentants en application de l'article 35 de la présente loi.

Art. 51ter. — Les auditeurs sont nommés par le Comité permanent R sur une liste indiquant l'ordre de leur classement à un concours dont le Comité permanent R détermine les conditions et constitue le jury.

Pour être admis à l'examen visé au premier alinéa, le candidat au concours doit :

- être belge;*
- être de conduite irréprochable;*
- jouir des droits civils et politiques;*
- avoir son domicile en Belgique;*
- être docteur ou licencié en droit;*
- avoir une expérience professionnelle utile de nature juridique de six ans.*

En cas de contestation, le jury décide de l'admission à l'examen.

hierna genoemd « het auditoraat I ». Dit auditoraat is samengesteld uit ten minste een auditeur-afdelingshoofd en twee auditeurs, respectievelijk van de Nederlandse en de Franse taalrol. De auditeur-afdelingshoofd moet de Nederlandse en de Franse taal kennen.

In opdracht van het Vast Comité I nemen de leden van het auditoraat I deel aan het onderzoek van de klachten en de aangiften van particulieren die rechtstreeks betrokken zijn geweest bij het optreden van een inlichtingen- en veiligheidsdienst. Zij kunnen worden belast met het uitvoeren van de onderzoeken die het Vast Comité I aan de Dienst enquêtes voor de inlichtingendiensten heeft opgedragen. Zij maken een synthese van de verslagen van de Dienst enquêtes, die zij verzenden aan het Vast Comité I, samen met hun conclusies en hun eventuele voorstellen van aanbeveling.

De leden van het auditoraat I nemen ook deel aan het onderzoek van de beroepen die bij het Vast Comité I zijn ingesteld met toepassing van de wet van ... tot oprichting van een beroepsorgaan inzake veiligheidsmachtigingen. In opdracht van het Vast Comité I voeren zij de taken uit die deze wet oplegt en zenden zij hun verslagen over aan het Vast Comité I, samen met hun voorstellen van beslissing betreffende deze beroepen.

De leden van het auditoraat I houden de gegevens over de opdrachten en de jurisprudentie van het Vast Comité I bij, bewaren ze en stellen ze ter beschikking in de vorm van geautomatiseerde bestanden. Ze houden ook de stand van de wetgeving bij en stellen die ter beschikking van het Vast Comité I.

De leden van het auditoraat I bereiden ook de verslagen voor die het Vast Comité I krachtens artikel 35 van deze wet aan de Kamer van volksvertegenwoordigers moet voorleggen.

Art. 51ter. — De auditeurs worden door het Vast Comité I benoemd uit een lijst met een rangschikking die wordt bepaald door het resultaat van een vergelijkend examen waarvoor het Vast Comité I de voorwaarden vaststelt en de examencommissie vormt.

Om tot het examen bedoeld in het eerste lid te worden toegelaten, moet de kandidaat :

- Belg zijn;*
- van onberispelijk gedrag zijn;*
- de burgerlijke en politieke rechten genieten;*
- zijn woonplaats in België hebben;*
- doctor of licentiaat in de rechten zijn;*
- een nuttige beroepservaring van gerechtelijke aard van zes jaar hebben.*

In geval van betwisting beslist de examencommissie over de toelating tot het examen.

Pour être nommé, le lauréat doit en outre posséder les qualités de loyauté, de discrétion et d'intégrité indispensables au traitement d'informations sensibles et détenir une habilitation de sécurité du niveau « très secret » au sens de la loi du 11 décembre 1998 relative à la classification et aux habilitations de sécurité.

Art. 51quater. — les membres de l'auditorat R jouissent du même statut financier que les auditeurs de la cour des comptes.»

Justification

Même justification qu'à l'amendement n° 16.

N° 18 DE M. DARAS

Art. 39bis (nouveau)

Insérer un article 39bis libellé comme suit :

«Art. 39bis. — Dans le même loi, il est inséré un article 70 libellé comme suit :

«Art. 70. — Sera puni d'un emprisonnement de huit jours à un an et d'une amende de vingt-six à mille francs ou à une de ces peines seulement :

1° l'agent d'un service de police qui aura refusé de transmettre au Comité permanent P ou à son Service d'enquêtes le règlements et directives internes ainsi que les documents réglant le comportement des membres des services de police ou tout autres textes qui lui ont été expressément demandés par ce Comité en application de l'article 9, alinéa 2, de la présente loi;

2° l'agent d'un service de police qui aura volontairement dissimulé l'existence d'un tel document au Comité permanent P ou à son Service d'enquêtes;

3° l'agent d'un service de renseignement et de sécurité qui aura refusé de transmettre au Comité permanent R ou à son Service d'enquêtes les règlements et directives internes ainsi que les documents réglant le comportement des membres des services de renseignement et de sécurité ou tout autres textes qui lui ont expressément demandés par ce Comité en application de l'article 33, alinéa 2 de la présente loi;

4° l'agent d'un service de renseignement et de sécurité qui aura volontairement dissimulé l'existence d'un tel document au Comité permanent P ou à son Service d'enquêtes.»

Justification

Il n'existe pas dans la loi organique du 18 juillet 1991 de sanctions en cas de refus des services de police et de renseignement de

Om benoemd te worden, moet de geslaagde kandidaat bovendien beschikken over de nodige kwaliteiten van loyaliteit, discretie en integriteit voor de verwerking van gevoelige gegevens en houder zijn van een veiligheidsmachtiging van het niveau « zeer geheim », zoals bedoeld in de wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen.

«Art. 51quater. — De leden van het auditoraat I genieten hetzelfde financiële statuut als de auditeurs van het Rekenhof.»

Verantwoording

Zelfde verantwoording als bij amendement nr. 16.

Nr. 18 VAN DE HEER DARAS

Art. 39bis (nieuw)

Een artikel 39bis (nieuw) invoegen, luidende :

«Art. 39bis. Aan dezelfde wet wordt een artikel 70 toegevoegd, luidende :

«Art. 70. — Met gevangenisstraf van acht dagen tot een jaar en met geldboete van zesentwintig frank tot duizend frank of met een van die straffen alleen wordt gestraft :

1° het lid van een politiedienst dat geweigerd heeft aan het Vast Comité P of aan de Dienst enquêtes van dat Comité de interne reglementen en richtlijnen over te zenden, alsook de documenten die de handelwijze van de leden van de politiediensten regelen of andere teksten die hem door dat Comité uitdrukkelijk zijn gevraagd met toepassing van artikel 9, tweede lid, van deze wet;

2° het lid van een politiedienst dat het bestaan van een dergelijk document opzettelijk heeft verborgen voor het Vast Comité P of de Dienst enquêtes van dat Comité;

3° het lid van een inlichtingen- en veiligheidsdienst dat geweigerd heeft aan het Vast Comité I of aan de Dienst enquêtes van dat Comité de interne reglementen en richtlijnen over te zenden, alsook de documenten die de handelwijze van de leden van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten regelen of andere teksten die hem door dat Comité uitdrukkelijk zijn gevraagd met toepassing van artikel 33, tweede lid, van deze wet;

4° het lid van een inlichtingen- en veiligheidsdienst dat het bestaan van een dergelijk document opzettelijk heeft verborgen voor het Vast Comité I of voor de Dienst enquêtes van dat Comité.»

Verantwoording

De organieke wet van 18 juli 1991 legt geen straf op aan politie- en inlichtingendiensten die weigeren documenten mee te delen.

communiquer ces documents. Le Comité R a déjà été confronté à un problème de ce genre (voir rapport d'activités 1998, pages 178 à 182). La menace de sanctions pénales rendrait le contrôle plus efficient.

José DARAS.

N° 19 DU GOUVERNEMENT

Art. 37bis (nouveau)

Insérer un article 37bis (nouveau), rédigé comme suit :

« Art. 37bis. — À l'article 65, § 2, modifié par les lois des 15 décembre 1993 et 21 décembre 1994, sont apportées les modifications suivantes :

1° l'alinéa 1er est complété comme suit :

« et chef d'un Service d'enquêtes d'un de ces Comités permanents »;

2° les alinéas 3 et 4 sont remplacés par les alinéas suivants :

« Le magistrat du ministère public qui est nommé en qualité de membre d'un Comité permanent ou de chef d'un Service d'enquêtes conserve sa place sur la liste de rang et est censé avoir exercé sa fonction. Pendant la durée de la mission, il cesse de percevoir le traitement attaché à sa fonction dans l'ordre judiciaire.

Dans la mesure où il s'agit d'une mission à temps plein, il peut être pourvu au remplacement d'un magistrat près la cour d'appel ou la cour du travail par voie de nomination et, le cas échéant, par voie de désignation en surnombre.

L'article 323bis, alinéa 3, du Code judiciaire est d'application si le magistrat du ministère public concerné est chef de corps. »

Justification

Étant donné que la situation des magistrats du siège est réglée de manière générale dans le nouvel article 323bis du Code judiciaire, il n'est plus nécessaire de prévoir pour eux une disposition spécifique.

La situation des magistrats du parquet est cependant quelque peu différente. Il n'existe aucune disposition générale analogue à celle prévue à l'article 323bis du Code judiciaire. Les articles 327 et 327bis existants, qui règlent les délégations des magistrats du parquet, ne peuvent *in casu* pas être appliqués. Les Comités P et I dépendent du Parlement et ne peuvent être qualifiés de :

— service du Roi, cabinet ministériel, département ministériel, commission, organisme ou office gouvernemental (article 327 du Code judiciaire);

— mission spécifique au ministère de la Justice déterminée par une disposition légale ou réglementaire (article 327bis du Code judiciaire).

Het Comité I heeft reeds te kampen gekregen met een soortgelijk probleem (*cf.* activiteitenverslag 1998, blz. 178 tot 182). Dreigen met strafsancities kan de doelmatigheid van het toezicht ten goede komen.

Nr. 19 VAN DE REGERING

Art. 37bis (nieuw)

Een artikel 37bis (nieuw) invoegen, luidende :

« Art. 37bis. — In artikel 65, § 2, van dezelfde wet gewijzigd bij de wetten van 15 december 1993 en 21 december 1994, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° het eerste lid wordt aangevuld als volgt :

« en tot hoofd van een Dienst Enquêtes van een van deze Vaste Comités »;

2° het derde en het vierde lid vervangen door de volgende leden :

« De magistraat van het openbaar ministerie die wordt benoemd tot lid van een Vast Comité of tot hoofd van een Dienst Enquêtes behoudt zijn plaats op de ranglijst en wordt geacht zijn ambt of functie te hebben uitgeoefend. Gedurende de opdracht ontvangt hij niet langer de wedde verbonden aan zijn ambt in de rechterlijke orde.

Voor zover het een voltijdse opdracht betreft, kan in de vervanging van een magistraat bij het hof van beroep of bij het arbeidshof worden voorzien door een benoeming en, in voorkomend geval, een aanwijzing in overtal.

Is de betrokken magistraat van het openbaar ministerie een korpschef, dan is artikel 323bis, derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing. »

Verantwoording

Gelet op het feit dat de situatie van de magistraten van de zetel in het nieuwe artikel 323bis van het Gerechtelijk Wetboek algemeen wordt geregeld, is het niet meer nodig om voor hen een specifieke bepaling te voorzien.

De situatie van de parketmagistraten ligt enigszins anders. Voor hen bestaat er geen algemeen en aan artikel 323bis van het Gerechtelijk Wetboek analoog artikel. De bestaande artikelen 327 en 327bis van het Gerechtelijk Wetboek, die over de opdrachten van parketmagistraten handelen, kunnen *in casu* niet worden toegepast. De Comité's P en I hangen van het Parlement af en kunnen niet gekwalificeerd worden als :

— een dienst van de Koning, een ministerieel kabinet, een ministerieel departement, een regeringscommissie, een regeringsinstelling, een regeringsdienst (artikel 327 van het Gerechtelijk Wetboek);

— een specifieke opdracht bij het ministerie van Justitie omschreven in een wets- of verordeningsbepaling (artikel 327bis van het Gerechtelijk Wetboek).

Il en résulte qu'il est nécessaire de régler la situation des magistrats du ministère public dans la loi du 18 juillet 1991 organique du contrôle des services de police et de renseignements.

Les dispositions incorporées relatives au remplacement des chefs de corps découlent de la philosophie de la loi du 22 décembre 1998 relative au Conseil supérieur, soit :

— au niveau de première instance, les défections entraînées par les délégations confiées aux magistrats sont compensées par des magistrats de complément;

— Les tâches confiées à un chef de corps sont inconciliables avec une absence pour cause de mission.

N° 20 DU GOUVERNEMENT

Art. 42

L'article 42 est complété comme suit :

« et l'article 37bis qui entre en vigueur à la date de l'entrée en vigueur l'article 61 de la loi du 22 décembre 1998 modifiant certaines dispositions de la deuxième partie du Code judiciaire concernant le Conseil supérieur de la Justice, la nomination et la désignation de magistrats et instaurant un système d'évaluation pour les magistrats. »

Justification

Étant donné que l'article 323bis inséré dans le Code judiciaire par l'article 61 de la loi du 22 décembre 1998 modifiant certaines dispositions de la deuxième partie du Code judiciaire concernant le Conseil supérieur de la Justice, la nomination et la désignation de magistrats et instaurant un système d'évaluation pour les magistrats, n'est pas encore entré en vigueur, il s'indique d'insérer dans la présente proposition de loi une disposition relative à l'entrée en vigueur de l'article 37bis.

Cette disposition a comme conséquence que le texte actuel de l'article 65 de la loi du 18 juillet 1991 organique du contrôle des services de police et de renseignements reste d'application jusqu'au moment où le régime prévu à l'article 323bis du Code judiciaire pour les magistrats du siège entre en vigueur.

Le premier ministre,

Vandaar dat er voor de magistraten van het openbaar ministerie nog een regeling dient te worden opgenomen in de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten.

De toevoegingen met betrekking tot de vervanging van de korpschef zijn een uitvloeisel van de filosofie die achter de wet van 22 december 1998 met betrekking tot de Hoge Raad steekt, namelijk :

— op het niveau van eerste aanleg worden de gaten die er vallen wanneer een magistraat een opdracht vervult, opgevangen door toegevoegde magistraten;

— de invulling die de functie van korpschef wordt gegeven, is niet te verzoenen met een afwezigheid ingevolge opdracht.

Nr. 20 VAN DE REGERING

Art. 42

Dit artikel aanvullen als volgt :

« en artikel 37bis, dat in werking treedt op het ogenblik dat artikel 61 van de wet van 22 december 1998 tot wijziging van sommige bepalingen van deel II van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de Hoge Raad voor de Justitie, de benoeming en aanwijzing van magistraten en tot invoering van een evaluatiesysteem voor magistraten, in werking treedt. »

Verantwoording

Rekening houdend met het feit dat artikel 323bis, ingevoegd in het Gerechtelijk Wetboek bij artikel 61 van de wet van 22 december 1998 tot wijziging van sommige bepalingen van deel II van het Gerechtelijke Wetboek met betrekking tot de Hoge Raad voor de Justitie, de benoeming en aanwijzing van magistraten en tot invoering van een evaluatiesysteem voor magistraten, nog niet in werking is getreden, is het nodig in dit wetsvoorstel een bepaling op te nemen met betrekking tot de inwerkingtreding van artikel 37bis.

Deze bepaling heeft tot gevolg dat de huidige tekst van artikel 65 van de wet van 18 juli 1991 houdende regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten van kracht blijft tot de regeling voorzien in artikel 323bis van het Gerechtelijk Wetboek voor magistraten van de zetel in werking treedt.

De eerste minister,

N° 21 DE M. CALUWÉ ET CONSORTS

Art. 3

Remplacer la deuxième phrase du deuxième alinéa proposé comme suit :

« En cas de contrôle ou d'inspection organisé par ou en vertu d'autres lois, le contrôle visé par la présente loi, portant sur les activités, méthodes, documents et directives des services de police et des services de renseignements et de sécurité, se fait uniquement pour assurer l'exécution des missions prévues par la présente loi. »

N° 22 DE M. BOUTMANS

Art. 13bis (nouveau)

Insérer un article 13bis (nouveau) rédigé comme suit :

« Art. 13bis. — À l'article 14 de la même loi, l'alinéa suivant est inséré après l'alinéa premier :

« Le procureur du Roi, l'auditeur du travail, le procureur fédéral ou le procureur général près la cour d'appel, selon le cas, informe le président du Comité P chaque fois qu'une information ou qu'une instruction pour un crime ou un délit est ouverte à charge d'un membre d'un service de police. »

Nr. 21 VAN DE HEER CALUWÉ C.S.

Art. 3

De tweede zin van het voorgestelde tweede lid vervangen als volgt :

« Als bij of krachtens andere wetten toezicht wordt uitgeoefend of inspectie wordt gehouden, geschiedt het bij deze wet bedoelde toezicht met betrekking tot de activiteiten, methodes, documenten en richtlijnen van de politiediensten en van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, enkel met het oog op de uitvoering van de bij deze wet bepaalde opdrachten. »

Ludwig CALUWÉ.
Eddy BOUTMANS.
Eric PINOIE.

Nr. 22 VAN DE HEER BOUTMANS

Art. 13bis (nieuw)

Een artikel 13bis (nieuw) invoegen, luidende :

« Art. 13bis. — In artikel 14 van dezelfde wet wordt na het eerste lid het volgende lid ingevoegd :

« De procureur des Konings, de arbeidsauditeur, de federale procureur of de procureur-generaal bij het hof van beroep, al naar het geval, brengt de voorzitter van het Comité P op de hoogte telkens als tegen een lid van een politiedienst een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek wegens misdaad of wanbedrijf wordt ingesteld. »

Eddy BOUTMANS.